

Степанченко Ю. Д.,

слухач 7 КМ 2А курсу - курсу ННІЗДН Національної академії внутрішніх справ

Ознаки екологічної злочинності

Стрімкий розвиток цивілізації в останні десятиліття кидає всім державам світу потужні екологічні виклики. Масштаби та зростання антропогенного навантаження на природне середовище зумовили визначити екологічну безпеку як найважливішу складову міжнародну та національну безпеку кожної держави. З метою захисту довкілля від екологічних посягань держава реалізує екологічну політику, визначає юридичну, у тому числі й кримінальну, відповідальність за порушення у цій сфері [1].

Саме наявність специфічних ознак об'єктивного характеру якісно відрізняють екологічну злочинність від інших видів злочинності, що має бути відображено у дефініції.

Першою такою ознакою є спрямованість кримінальної активності, проявом якої є заподіяння (або загроза заподіяння) шкоди навколишньому природному середовищу, що знаходить своє вираження у погіршенні життєздатності, якості, цілісності, взаємозв'язків та інших об'єктивних параметрів навколишнього середовища та його окремих екосистем (тваринний та рослинний світ, атмосферне повітря, землі, води, надра і т. ін.) – у межах, в яких вони потрапляють в сферу кримінально-правового регулювання.

Другою специфічною (ідентифікуючою) ознакою екологічної злочинності є її підвищена суспільна небезпечність, що проявляється у створенні реальної загрози біологічним основам існування людства.

Підвищена небезпечність екологічної злочинності зумовлена передусім посиленням антропогенного навантаження на природне середовище, що в умовах глобальної екологічної кризи створює загрозу заподіяння суттєвої, часто не відновлюваної шкоди життєво важливим інтересам людини, суспільства та держави: зменшуються запаси природних ресурсів; забруднюється природне середовище; втрачається природний зв'язок між людиною та природою; загублюються естетичні цінності; екологічна криза загрожує не тільки гідному існуванню людини, але і самому життю; для держави екологічна криза пов'язана із скороченням свободи політичного вибору, яка обумовлена транскордонним характером екологічних проблем; загострення екологічної ситуації в різних регіонах світу стає причиною соціальної та політичної нестабільності, міждержавних протиріч та насильницьких конфліктів [2].

Шкода, що заподіюється окремим елементам довкілля унаслідок існування екологічної злочинності, проявляється у небезпечних змінах природного середовища, що ведуть до порушення структури і функціонування природних систем (ландшафтів). Варто звернути увагу на те, що поняття шкоди є антропоцентричним, оскільки негативні зміни в природі оцінюються щодо умов існування людини.

Третьою ідентифікуючою ознакою екологічної злочинності є її об'єктивна функціональність. Екологічна злочинність за її сутністю є продовженням «нормального» природокористування та однією з форм діяльності, яка в силу своєї результативності була відібрана суспільством в процесі його розвитку і закріплена як можливий зразок поведінки. Вчинення посягань екологічного характеру є одним із способів задоволення потреб людини. Очевидно, що за допомогою вчинення таких злочинів людина здатна забезпечити себе матеріально (що найбільш яскраво проявляється у злочинах, пов'язаних з протиправним заволодінням природними ресурсами (мисливських, рибних, рослинних, мінеральних), задовольнити вітальні потреби. Відтак, існування та розвиток екологічної злочинності (та іншої девіантної поведінки у цій сфері) означає її об'єктивну функціональність, адже в іншому випадку вона була б елімінована в процесі еволюції суспільства [3].

Список використаних джерел

1. Турлова Ю.А. Поняття «екологічні злочини»: до проблеми визначення /Ю.А. Турлова// Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 6. – Т. 3. – С. 69-72.
2. Профілактика злочинів : підручник / [О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда та ін.] ; за заг.ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужа. – К. : Атіка, 2011. – С. 635.
3. Турлова Ю.А. Феномен екологічної злочинності питання кримінологічної деініції /Ю.А. Турлова // – Держава і право. Юридичні і політичні науки. - 2014. - Вип. 66. - С. 237-246. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2014_66_30.